

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена Рада

Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова

від 18.12.2020 протокол № 3

Голова Вченої ради, ректор
Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова

І.Б.Чудаєва

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію освітнього процесу для здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня
доктора філософії в Східноєвропейському університеті
імені Рауфа Аблязова**

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ Університету

від 21.12.2020 р.№ 18

Черкаси – 2020

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	3
2.	Основні терміни, поняття та їх визначення	4
3.	Академічний регламент аспірантури університету	6
4.	Учасники освітнього процесу	7
5.	Форми навчання в аспірантурі	7
6.	Рівні та ступені вищої освіти	7
7.	Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу	8
8.	Організація освітнього процесу	11
9.	Порядок обрання вибіркових дисциплін здобувачами та особами, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою	15
10.	Атестація здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні	16
11.	Оцінювання результатів навчання здобувачів та осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою	17
12.	Відрахування, переривання навчання, поновлення та переведення аспірантів	18
13.	Документальне оформлення результатів семестрового контролю здобувачів та осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою	19
14.	Системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти	20

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії в Східноєвропейському університеті імені Рауфа Аблязова (далі – Положення) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти і регулює організацію освітнього процесу в Східноєвропейському університеті імені Рауфа Аблязова (далі – Університет).

Освітній процес в Університеті – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Положення розроблене на основі Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», Статуту Університету, Колективного договору та інших локальних нормативно-правових актів.

Університет провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні відповідно до отриманих ліцензій.

Освітній процес за третім (освітньо-науковим) рівнем організовує відділ аспірантури за погодженням з гарантами освітніх програм, проректором з науково-педагогічної роботи Університету, з урахуванням цього Положення на основі освітньо-наукових програм та навчальних планів. Здобувачі беруть активну участь у формуванні індивідуальних траєкторій навчання, індивідуальних навчальних планів здобувачів, у виборі навчальних дисциплін, у вдосконаленні практичної підготовки та підвищенні ролі самостійної творчої роботи. Особистоцентричний підхід надає здобувачеві право активної участі у формуванні та удосконаленні освітньо-наукових програм: щодо наповнення компонентами циклу вибіркового дисциплін для визначення індивідуальної траєкторії навчання, індивідуальних навчальних планів, індивідуальних наукових планів, щодо надання пропозицій по вдосконаленню практичної підготовки та підвищення ролі самостійної наукової роботи.

Університет надає здобувачам вищої освіти можливість користуватися навчальними приміщеннями, бібліотекою, навчальною, навчально-методичною та науковою літературою, обладнанням, устаткуванням, безоплатним доступом до електронних журналів й іншими засобами навчання на умовах, визначених Правилами внутрішнього розпорядку Університету.

2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

- академічна добросесність - сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/абонаукових (творчих) досягнень;

- академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;

- акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

1) відповідності стандарту вищої освіти;

2) спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання;

3) досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

- галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

- здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

- індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів;

- індивідуальний план наукової роботи здобувача - документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи здобувача;

- кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

- компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей,

морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

- кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

- освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.;

- освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;

- освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на третьому рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

- підготовка здобувачів поза аспірантурою (ад'юнктурою) - система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у закладі з метою набуття ними компетентностей і здобуття результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, без навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) та без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці;

- результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

- рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій;

- якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам,

встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

- якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

3 АКАДЕМІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ АСПІРАНТУРИ УНІВЕРСИТЕТУ

Зарахування на навчання до аспірантури Університету здійснюють на конкурсній основі відповідно до Правил прийому до аспірантури.

Навчальний час визначається кількістю облікових одиниць, відведених для реалізації освітньо-наукової програми. Обліковими одиницями навчального часу є академічна година (40 хвилин), кредит ЄКТС (30 годин).

Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти в Університеті проводяться за розкладом. Розкладом передбачено виконання в повному обсязі індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Графік навчального процесу здобувачів вищої освіти вищої освіти ступеня доктора філософії визначає календарні терміни теоретичної та практичної підготовки, підсумкового контролю (заліково-екзаменаційні, залікові тижні), дисертаційного дослідження, атестації, оформлення дисертації та канікули.

Графік навчального процесу *за денною формою* навчання укладається з урахуванням таких особливостей:

- навчальний рік триває 12 місяців і розпочинається з 1 листопада;
- навчальний рік поділяється на 2 семестри (осінній і весняний), теоретичне навчання впродовж яких завершується заліково-екзаменаційними та заліковими сесіями (весняний (1 тиждень) та осінній (1 тиждень));
- тривалість теоретичного навчання в семестрах зазвичай становить 8 та 8 тижнів;
- атестація здобувача вищої освіти проводиться 2 рази на рік кафедрою, за якою він закріплений здобувач вищої освіти.
- графік навчального процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії щорічно розробляється завідувачем аспірантури, погоджується з гарантом, та затверджується ректором Університету.

Канікули встановлюються, як правило, два рази на рік.

Науково-педагогічна (педагогічна) практика здобувачів вищої освіти очної (денної) форми навчання проходить на третьому курсі й триває 6 тижнів.

Оформлення дисертації відбувається на четвертому курсі.

4 УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Категорії учасників освітнього процесу:

- науково-педагогічні та педагогічні працівники;
- здобувачі ступеня доктора філософії та інші особи, які навчаються поза аспірантурою Університету;
- до освітнього процесу можуть залучатися роботодавці.

Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову та організаційну діяльність.

Педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Здобувачами вищої освіти є особи, зараховані до Університету для здобуття ступеня доктора філософії.

Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи та за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми і публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою.

Права і обов'язки учасників освітнього процесу визначені чинним законодавством України.

5 ФОРМИ НАВЧАННЯ В АСПРАНТУРІ

Навчання в аспірантурі Університету здійснюється очною (денною) та заочною формою навчання за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

6 РІВНІ ТА СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В аспірантурі Університету здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні за освітньо-науковою програмою: 051- Економіка.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або

дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра(ОКР «спеціаліста»). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Здобувач вищої освіти має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі за очною (денною) та заочною формою навчання.

Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії в аспірантурі Університету становить 60 кредитів ЄКТС.

7 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою, навчальним та науковим планами, що затверджуються вченою радою Університету для кожної спеціальності.

Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про

перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма є основою для формування здобувачем вищої освіти індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою закладу протягом двох місяців з дня зарахування особи до закладу для підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний навчальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта (ад'юнкта) в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Здобувач вищої освіти може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Здобувач вищої освіти, який підтвердив рівень свого знання з іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;
- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

Навчальний план – нормативний документ, який складається на підставі освітньо-наукової програми і містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, обсяг і форми проведення навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Порядок укладання навчальних планів здобувачів доктора філософії визначає Положення про навчальний план підготовки здобувача вищої освіти.

План навчального процесу включає обов'язкові навчальні дисципліни і дисципліни вільного вибору аспіранта.

Обов'язкові навчальні дисципліни – не більше 75% від загального обсягу навчального навантаження аспіранта (їх перелік, обсяги визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включається у план навчального процесу підготовки здобувачів у повному обсязі).

До обов'язкових навчальних дисциплін відносяться дисципліни циклу загальної підготовки (які забезпечують мовні, загальнонаукові компетентності та

які забезпечують універсальні навички дослідника), професійної підготовки (дисципліни з набуття глибинних знань зі спеціальності), практичної підготовки (педагогічна практика).

Блок обов'язкових навчальних дисциплін містить інформацію про навчальні курси з вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами, дані про кількість і форми семестрового контролю, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час, час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

Обсяг дисциплін за вибором здобувача вищої освіти повинен становити не менше як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому здобувачі вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником та гарантом освітньої програми.

Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається у відділі аспірантури.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджує проректор з науково-педагогічної роботи Університету, гарант освітньої програми. Робочий навчальний план складається на підставі навчального плану на наступний навчальний рік з урахуванням пропозицій аспірантів щодо вибіркового навчальних дисциплін. Робочі навчальні плани складаються та уточнюються до 1 жовтня поточного року.

Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії формується здобувачем вищої освіти на основі освітньо-наукової програми та навчального плану, погоджується з гарантом освітньо-наукової програми та затверджуються Вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти містить перелік обов'язкових та вибіркового дисциплін відповідно до навчального плану підготовки доктора філософії за обраною спеціальністю. Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів до 1 жовтня навчального року, що передуює навчальному року, у якому розпочинається вивчення вибіркового дисциплін, за відповідною заявою, яка подається до відділу аспірантури. Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів ступеня доктора філософії залежно від вибору здобувачів вищої освіти.

Вивчення здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін може

відбуватися на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти.

Здобувач вищої освіти має право змінювати свій індивідуальний план роботи за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою Університету.

Усі здобувачі вищої освіти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти та освітньо-науковою програмою аспірантури Університету.

Відповідальним за виконання індивідуального плану роботи є здобувач вищої освіти.

Результати виконання здобувачем вищої освіти освітньої складової плану роботи затверджуються вченою радою Університету.

Контроль за виконанням індивідуального плану роботи здобувача вищої освіти здійснює науковий керівник, гарант освітньо-наукової програми та відділ аспірантури.

8 ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Мовою викладання в аспірантурі Університету є державна мова – українська.

Обсяги загального запланованого часу та кількість годин і форми аудиторної роботи вивчення кожної дисципліни за очною (денною) і заочною формами навчання можуть бути однаковими.

Очна (денна) та заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі.

На здобувачів третього рівня вищої освіти, які навчаються за заочною формою поширюються правила та обов'язки, що визначені чинним законодавством та правилами внутрішнього розпорядку в Університеті.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб, можуть змінювати форму навчання шляхом переведення. Форму навчання можна змінити по завершенню навчального року.

Формами організації освітнього процесу з підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі Університету:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- навчально-дослідницька (педагогічна) практика;
- контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять є:

Лекція – логічно-завершений, науково-обґрунтований і систематизований виклад навчального, наукового матеріалу. Лекція, як правило, є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Лекційні заняття проводяться лекторами – професорами, кандидатами і доцентами;

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань;

Консультація – вид навчального заняття, на якому аспірант отримує відповіді від викладача на конкретні питання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;

Час, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається нормами часу для планування і обліку навчальної роботи науково-педагогічних працівників.

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу аспіранта, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти щодо вивчення конкретної дисципліни визначається робочою навчальною програмою дисципліни, силабусом, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально- методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні посібники та методичні матеріали, конспекти лекцій викладача тощо.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни, для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний чи підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Окремим видом самостійної роботи аспірантів є індивідуальні завдання.

Науково-педагогічна (педагогічна) практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та являє собою вид практичної діяльності здобувачів вищої освіти щодо здійснення навчально-виховного процесу у вищій

школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, науково-методичну роботу.

Терміни проходження практики визначаються графіком навчального процесу. Загальний обсяг годин практики становить 4 кредити ЄКТС.

Робоча програма навчально-викладацької, (дослідницької) практики зі спеціальності узгоджується з науковим керівником та затверджується проектором з науково-педагогічної роботи Університету.

Мета, завдання і зміст науково-педагогічної (педагогічної) практики визначається робочою програмою практики.

Організатором практики здобувача вищої освіти є кафедра, за якою закріплений здобувач вищої освіти. Базою для проходження практики є кафедра, за якою закріплений здобувач вищої освіти. Крім того, здобувач вищої освіти може проходити практику на кафедрах закладів вищої освіти з якими підписані договори та угоди про співпрацю.

Загальне керівництво практикою (педагогічною або науковою) та науково-методичне консультування здійснює науковий керівник здобувача вищої освіти, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- визначає дисципліни, навчальні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу в плануванні та організації науково-педагогічної (педагогічної) діяльності здобувача вищої освіти;
- контролює роботу аспіранта (відвідування занять та інші види його роботи зі здобувачами);
- готує відгук про проходження практики.

Інформація про вид практики, її терміни, кількість кредитів ЄКТС, місце проходження заноситься до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

За підсумками проходження педагогічної практики здобувач вищої освіти подає довіддільну аспірантури:

- загальний звіт про проходження практики ;
- відгук наукового керівника встановленого зразка.

Зазначена документація зберігається в особовій справі здобувача вищої освіти і розглядається під час його звіту за навчальний рік.

Підведення підсумків за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість.

Здобувачі вищої освіти, які працюють у ЗВО, а саме проводять заняття, звільняються від педагогічної практики та атестуються відділом на основі наданої звітної документації.

Здобувачі вищої освіти мають право проходити науко0-педагогічну (педагогічну) практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням звітної документації, визначеною робочою програмою практики та відгуком керівника практики.

Контрольні заходи включають поточний, підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється викладачами за всіма видами аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Його основна мета – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами вищої освіти у процесі навчання, здійснення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачем – для планування самостійної роботи.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються викладачами.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі та/або на окремих його етапах з кожної навчальної дисципліни.

Загальне оцінювання засвоєння аспірантом навчального матеріалу з кожної дисципліни здійснюється за 100 – бальною шкалою. Якщо дисципліна вивчається протягом 2 х і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах 100-бальної шкали, а підсумкова – визначається як середня зважена оцінка.

Виконання здобувачем вищої освіти усіх видів навчальної діяльності, що зазначені в навчальній програмі є обов'язковим.

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи здобувача вищої освіти і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

Здобувачі вищої освіти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначається зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту

дисертації протягом часу підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до аспірантури.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти і використовується для оцінювання успішності запланованої роботи. Невиконання освітньої та/або наукової складових є підставою для відрахування здобувача вищої освіти.

9 ПОРЯДОК ОБРАННЯ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ТА ОСОБАМИ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ ОСВІТУ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Вибіркові дисципліни є обов'язковою складовою навчального плану.

Після зарахування здобувача вищої освіти на навчання та презентації вибіркових дисциплін здобувач вищої освіти до 1 жовтня у відділі аспірантури пише заяву щодо обраних вибіркових дисциплін.

Обрані дисципліни здобувач вищої освіти відображає в індивідуальному навчальному плані. Здобувачі вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником.

Інформацію про чисельність здобувачів вищої освіти, які записалися на певні вибіркові дисципліни, завідувач відділу аспірантури враховує при розрахунку навчального навантаження, формування штату науково-педагогічного персоналу та складання розкладу.

Відповідності потребам та інтересам здобувачам вищої освіти забезпечена не тільки можливість вільного вибору дисциплін і формування індивідуальної траєкторії навчання через інші рівні вищої освіти, але й зокрема через меморандуми з іншими закладами чи науковими установами.

10 АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ

За весь термін навчання здобувач вищої освіти два рази на рік звітує про виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи на засіданні кафедри, а потім на Звітній конференції здобувачів вищої освіти і щорічно атестується вченою радою Університету.

Позитивна оцінка звіту здобувача вищої освіти є підставою для переведення його на наступний рік навчання рішенням вченої ради Університету.

Ступінь доктора філософії присуджується на підставі виконання освітньої

та наукової складових програми.

Порядок попереднього розгляду дисертації на засіданні кафедри, на якій виконувалася дисертація, або, у разі потреби, на розширеному засіданні цієї ж кафедри із залученням фахівців (за профілем виконаної дисертації) з інших кафедр Університету, інших закладів вищої освіти чи наукових установ.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

11. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ТА ОСІБ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ ОСВІТУ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗААСПІРАНТУРОЮ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є складовою навчального процесу. Його проводять з метою встановлення відповідності набутих аспірантами компетентностей вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Контрольні заходи передбачають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточногоконтролю під час навчальних занять, система оцінювання рівня знань, виявлення рівня якості самостійної роботи здобувача визначаються викладачами.

Критерії поточного оцінювання навчальних досягнень здобувачів при вивченні навчальних дисциплін, розподілення балів за темами, терміни проведення контрольних заходів висвітлюються в робочій навчальній програмі та в силабусі.

Оцінювання результатів навчання

Схема розподілу балів:

Залік	70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	
--------------	---------------------------------	---	--

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

Залік	45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	
--------------	------------------------------	---	--

Система оцінювання результатів навчання:

- 1) Максимальна кількість балів, які студент може здобути протягом семестру – 100.
- 2) Допустимий пороговий рівень для отримання заліку – 60 балів.
- 3) Оцінювання роботи на семінарських (практичних), лабораторних заняттях, самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5».

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни:

<p><i>Поточний контроль:</i> <i>MAX = 70 балів</i> <i>MIN пороговий рівень = 45 балів</i></p>	<i>Доповіді на семінарських заняттях</i>
	<i>Усне опитування</i>
	<i>Письмові роботи з засвоєння тем курсу</i>
	<i>Виконання завдань самостійної роботи</i>
<p><i>Виконання індивідуальних завдань:</i> <i>MAX = 30 балів</i> <i>MIN пороговий рівень = 15 балів</i></p>	<i>Реферат</i>
<i>Разом:</i>	<p><i>MAX = 100 балів</i> <i>MIN пороговий рівень = 60 бал</i></p>

Шкала оцінювання результатів навчання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Визначення кількості балів за видами роботи при вивченні кожної теми здійснює викладач та доводить до відома здобувачів перед початком роботи за навчальною дисципліною. При виставленні балів з теми викладач ураховує види навчальної та навчально-дослідної роботи, такі як: участь у вивченні та обговоренні питань теми під час навчальних занять, виконання індивідуальних, науково-дослідницьких завдань, а також завдань самостійної роботи.

За всі види робіт із конкретної дисципліни протягом семестру здобувач може одержати від 0 до 100 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Основною формою семестрового контролю є заліки, диференційовані

заліки й екзамени. Усі екзамени й заліки здобувачі повинні скласти в повній відповідності до навчальних планів і в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Через поважні причини (хвороба, сімейні обставини, відрядження), що підтверджуються документально, здобувачам можуть бути визначені індивідуальні терміни складання заліків та екзаменів, про що видається наказ.

Екзаменаційні білети повинні затверджуватися на Вченій раді за місяць до початку екзаменаційної сесії. Допускається перезатвердження білетів (не більше двох разів). Зміст екзаменаційних білетів повинен відповідати програмі курсу. У білетах не допускається дублювання питань. Екзаменатор має право ставити здобувачам додаткові питання, а також, крім теоретичних питань, давати задачі та приклади для розв'язання за програмою курсу. Кількість екзаменаційних білетів для усного екзамену має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5. Також семестровий контроль може здійснюватись через проходження тестового контролю.

Для визначення оцінки на екзамені за основу береться рівень засвоєння здобувачами матеріалу, передбаченого робочою програмою відповідної навчальної дисципліни.

При проведенні семестрових екзаменів викладачі мають дотримуватись єдиних вимог до оцінювання навчальних досягнень здобувачів з метою створення умов для опанування дисциплін навчального плану як системи професійної підготовки фахівців.

Під час екзамену здобувачі можуть користуватися з дозволу екзаменатора довідковою літературою, посібниками тощо.

12. ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕВЕДЕННЯ АСПІРАНТІВ

Порядок переведення, відрахування та поновлення аспірантів, які навчаються в Університеті, порядок надання їм академічної відпустки, а також зміни джерела фінансування та форми навчання регламентуються відповідними нормативними документами у сфері освіти.

Здобувач вищої освіти може бути відрахованим із аспірантури на таких підставах:

- завершення навчання за відповідною освітньою-науковою програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- невиконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи;

- порушення умов договору, укладеного між Університетом та здобувач вищої освіти;
- інші випадки, передбачені законодавством.

Рішення про відрахування здобувача вищої освіти за невиконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи, порушення умов договору та з інших обґрунтованих причин з ініціативи Університету приймається Вченою радою Університету. Підставою для розгляду цього питання Вченою радою є:

- службова записка наукового керівника або завідувача кафедри, на якій зроблено аналіз діяльності здобувача вищої освіти;
- витяг із протоколу засідання кафедри, до якої прикріплено здобувача вищої освіти, з відповідною ухвалою.

Здобувач вищої освіти, якого відраховано до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу Університету.

Поновлення на навчання здобувачів вищої освіти відрахованих з Університету або яким надано академічну відпустку, а також переведення здійснюються, як правило, під час канікул.

Рішення щодо поновлення здобувачів вищої освіти на навчання, а також щодо переведення осіб, які навчаються в Університеті приймають за погодженням із Вченою радою Університету.

Поновлення осіб до складу здобувачів вищої освіти здійснюється наказом ректора, як правило, під час канікул із урахуванням форми навчання. Наказ про поновлення до складу здобувачів вищої освіти видається за умови відсутності академічної різниці або в разі її ліквідування. Перелік документів та терміни їхнього подання до завідувача відділу аспірантури, а також терміни ліквідування академічної різниці встановлює завідувач відділу аспірантури за поданням про поновлення.

Переведення аспірантів здійснюється під час канікул.

13. ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ЗДОБУВАЧІВ ТА ОСІБ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ВИЩУ ОСВІТУ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

Викладач, який викладає дисципліни на третьому (освітньо-науковому) рівні, зобов'язаний ретельно вносити відомості до:

- екзаменаційної відомості;
- залікової відомості;

- індивідуального плану навчальної частини здобувача вищої освіти.

До початку терміну семестрового контролю завідувач відділу аспірантури забезпечує формування бланків відомостей з навчальних дисциплін третього (освітньо-наукового) рівня.

Екзаменаційна відомість має бути повернута в день проведення екзамену, оформлена згідно з вимогами.

Залікова відомість повертається завідувачеві відділу аспірантури в останній день теоретичного навчання (до початку екзаменаційного періоду), для заочної форми навчання – до завершення сесії.

Оцінку, яку здобувачі вищої освіти одержав на екзамені, виставляється у відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти.

Якщо здобувач вищої освіти одержав під час заліково-екзаменаційного періоду більше двох незадовільних оцінок, він підлягає відрахуванню з Університету.

Здобувачам вищої освіти, які одержали під час сесії не більше двох незадовільних оцінок, дозволяється ліквідувати заборгованість до початку наступного навчального семестру. Повторне складання екзамену чи заліку допускається не більше двох разів із кожної дисципліни: перший раз – викладачеві, другий – комісії.

Перескладання екзаменів із метою підвищення оцінки не допускається.

Незадовільні оцінки в індивідуальний навчальний план не вносяться. Відповідальність за правильність оформлення документів заліково-екзаменаційного періоду несе викладач, відомостей обліку успішності – завідувач відділу аспірантури.

Якщо здобувач не з'явився на екзамен, у відомість успішності викладач робить помітку «не з'явився». Якщо здобувач не з'явився на екзамен без поважних причин (до наступного екзамену не подав відповідних виправдних документів), його оцінка вважається незадовільною.

Присутність на екзаменах і заліках сторонніх осіб не дозволяється.

В індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти ведеться фіксування результатів екзаменів, заліків, практики. Підписує індивідуальний план науковий керівник під час проходження проміжної, річної атестації.

Завідувач відділу аспірантури веде журнал обліку оцінок аспірантів.

14. СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення закладом вищої освіти якості освіти

складається з процедур і заходів, передбачених нормами чинного законодавства, локальними нормативно-правовими актами та включає:

- визначення системи принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;

- здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм, навчальних планів, оновлення й удосконалення навчально-методичного забезпечення;

- щорічне оцінювання здобувачів освітнього рівня доктора філософії, науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти;

- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів третього рівня вищої освіти за кожною освітньою програмою;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та кваліфікації;

- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників і здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії;

- забезпечення контролю за дотриманням здобувачами ступеня доктора філософії принципів академічної доброчесності;

- постійне оновлення і удосконалення навчально-методичного забезпечення;

- впровадження інноваційних технологій і підходів.